

**Néprajzi és Kulturális Antropológiai
Tanszék**

**Szegedi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar**

Tel/fax: 36-62-544 216
6722 SZEGED, Egyetem utca 2.
<http://www.etnologiaszeged.hu>
barna@hung.u-szeged.hu

1. körlevél

Vallások, határok, kölcsönhatások Határvidékek, érintkezések, keveredések a vallási életben a jelenkori Magyarországon és Európában

10. Szegedi Vallási Néprajzi Konferencia
2010. október 6-7-8.

Helyszín: SZTE BTK Kari konferenciaterem, 6722 Szeged, Egyetem u. 2. fszt.
(A 68325 sz. OTKA kutatás záró konferenciája)

A 20. század második felében Magyarország (és Európa egésze) területén erőteljes elvallástalanodás, szekularizáció, vallási individualizáció következett be. Ennek és a nagyarányú nemzetközi migrációnak következtében megváltozott a magyar és (az európai) történelmi egyházak és vallások helye és szerepe. Ez a változás nemcsak a különböző keresztény felekezeteket érintette, hanem nagymértékben a magyarországi (és az európai) zsidóságot is. Következménye a vallás és a kultúra korábbi szoros összekapcsolódásának meglazulása, elválása volt.

Ennek előidézője Európa középső és keleti részén, így Magyarországon is, főleg a hivatalos állami politika rangjára emelt egyház- és vallásellenesség volt. Tőlünk nyugatabbra a fogyasztói társadalom rohamos elvallástalanodása. A zsidóság esetében a holocoust, valamint a második világháborút követő nagyarányú elvándorlás alakított ki új helyzetet térségünkben.

Az 1989/1990. évi politikai és jogi rendszerváltozás következtében ezek az előidéző körülmények Magyarországon megváltoztak. A gyülekezés és a szervezkedés szabadsága magával hozta az egyházi/felekezeti keretek újraszervezésének lehetőségét, a vallási egyesületek megalakításának vagy újraindításának szabadságát. A kinyílt politikai és a megszűnt ideológiai határokon keresztül pedig, a globalizáció következtében Magyarországon és a környező országokban is megjelentek az új vallási mozgalmak: az 1990-es évek a keleti, és a nyugati gyökerű kiségyházak megalakulásának, valamint a hazai gyökerű új vallási mozgalmak elindulásának időszaka volt. A vallási eszmék és gondolatok akadálytalanul megjelentek a politikai határokon keresztül, de a hazai társadalomban is átlépték a különböző társadalmi rétegek, osztályok és korosztályok társadalmi határait. A vallás és kultúra, a vallás és társadalom, vallás és etnikum hagyományos formáinak összefonódása meglazult, illetőleg új kapcsolódások alakultak ki.

A történelmi keresztény felekezetek és egyházak dominanciája csökkent. Szembe kell nézniük azzal, hogy híveik egy részét megcélozta, elérte és hatókörébe vonta számos keleti, vagy nyugati eredetű kiségyház, és neopogány mozgalom. E folyamatban a vallás egyéni (újra)felfedezésének sokkal nagyobb szerepe lett, mint a tradíciókhoz való ragaszkodásnak. A vallással szemben a vallásosság hangsúlyozása vált fontossá.

Ugyanakkor megindult a vallási kultúrával ismerkedés a korábban vallástalan/ateista rétegeknél. Számos megtérés, vallási megújulási esemény következett be, korábban nem ismert

keresztény lelkeségi mozgalmak honosodtak meg térségünkben. Ez azonban már nemcsak a történelmi keresztény felekezeteket érintette, hanem a teljes magyarországi „vallási kínálati piacot”. Nemcsak a civil/politikai vallásosságnak jelentek és jelennek meg különböző formái állami ünnepeink és politikai ideológiák mentén, hanem egyfajta „profán vallásosság” is kialakulóban van. Ez különösen a sztárkultuszban, mintegy profán szentkultuszban, valamint a civil vallásosság több kvázi-vallási formájánál (állami/nemzeti ünnepek, természetkultusz, egészségkultusz, stb.) érhető tetten. Az ünnepek megülésének is kialakult deszakralizált formája, amelyben a tradicionális formák keveredhetnek a civil vallás elemeivel. Ez különösen szembetűnő az emlékrítusoknál, valamint az állami, nemzeti ünnepek esetében. Ezzel szemben számos boldoggá avatási eljárás indult közelmúltunk hitvallói és mártírjai körül, követendő életmintát szolgáltatva.

Ezt az átalakuló, változó, erősen mozgásban lévő világot, a világi és vallási közösségek együttélését, a kialakuló másodlagos és virtuális közösségeket, a formálódó új, gyakran egyéni színezetű vallásgyakorlási formákat, korunk újjászerveződő szakrális vagy deszakralizált ünnepkultúráját, s érintkezését a politikával nem, vagy alig vizsgálta még (kellően) a hazai társadalomtudományi kutatás.

Konferenciánk ezeket a folyamatokat kívánja megvizsgálni előadásain keresztül. Különösen olyan előadásokat várunk, amelyek a profán és vallási világ, a magyarországi és a külföldi eredetű vallási mozgalmak, felekezetek, egyházak találkozásának kérdéseit, keveredéseit és konfliktusait, a kölcsönös egymásra hatás szintjeit és fokozatait, a hazai ünnepek emlékező rítusainak sajátos, alakuló formáit, a vallás és politikai élet kapcsolódását kívánják képből és szövegben elemezni és értelmezni.

Konferenciánkat a 30 éve elhunyt Bálint Sándor emlékének szenteljük.

*

A konferenciára tanszékünk és a *Bálint Sándor Valláskutató Intézet* nevében tisztelettel meghívjuk és előadással várjuk a hazai néprajzkutatók, folkloristák és antropológusok, valamint művészettörténészek, irodalomtörténészek, fotótörténészek, művelődéstörténészek, teológusok, egyháztörténészek, liturgiátörténészek, zenetörténészek, táncutatók, szociológusok, filozófusok, pszichológusok és más tudományágak képviselőinek jelentkezését.

A konferenciának magyar és nemzetközi szekciója is lesz, ezért a konferencia nyelve magyar, angol és német.

A jelzett témakörben az egyes előadások témája szabadon választható. Körlevelünk inkább útbaigazító írás kíván lenni csak, semmint a témát minden szempontból kimerítő kötelező keret.

Az előadások terjedelme 20 perc (kb. 13.000 karakter) a szükséges illusztrációkkal együtt, amelyet 10 perc vita követ.

Jelentkezési határidő: 2010. március 31.

A szervezők fenntartják maguknak a jogot az előadások elfogadására vagy elutasítására. Az érdeklődéstől függően konferenciánkat két, vagy három naposra tervezzük. A konferenciára természetesen lehet jelentkezni hallgatóként is, előadás nélkül. Jelentkezni a mellékelt űrlapon lehet a tervezett előadás kivonatával.

Költségek

A konferencia önköltséges. *Részvételi díja* 5.000 forint, amely biztosítja a konferencia szekcióinak munkájába bekapcsolódás mellett, a kísérő rendezvények (hangversenyek) látogatását, a fogadásokon részvételt, a szünetekben a büfé költségeit. A részvételi díjról (kérésre) számlát tudunk adni.

Szállást előzetes foglalás alapján kedvezményes árért (kb. 3.000 forint/éjszaka) egyetemi vendégszobákban és 2-3 ágyas kollégiumi szobákban tudunk biztosítani (közös mosdók itt többnyire a folyosón) a Néprajzi Tanszéken keresztül. Ennek költségeit mindenki maga egyenlíti ki a szálláshelyen. Szegedi szállodák, panziók, vendégházak elérhetősége:

<http://www.iranymagyarorszag.hu/keres/szeged/szallasok-p1/>, ahol mindenki igényeinek megfelelően tud időben (!) szállást foglalni.

Étkezését a konferencia helyszínei közelében lévő éttermekben, egyetemi menzákon mindenki maga oldja meg.

Könyvárusítás

A konferencia ideje alatt a szegedi Néprajzi Tanszék kiadványait árusítjuk. Ha Önnek van a konferencia témájába, vagy tágabban a vallási néprajz keretébe illő kiadványa, előzetes egyeztetés alapján annak árusítását is szívesen vállaljuk.

A mellékelt jelentkezési lapot kérem, szíveskedjék Barna Gábor nevére és címére postán, vagy drótpostán (SZTE Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszék, 6722 Szeged, Egyetem u. 2.; barna@hung.u-szeged.hu) a fenti határidőig visszaküldeni.

További információk levélben, telefonon vagy drótpostán keresztül a fenti címeken Barna Gábortól kérhetők.

Programtervezet

Október 6. szerda

11.00 megnyitó

13.00 ebédszünet

15.00 előadások

17.00 előadások

19.00 egyházzenei hangverseny az alsóvárosi Ferences templomban

október 7. csütörtök

9.00 – 13.00 előadások

13.00 ebédszünet

15.00 előadások

17.00 előadások

19.00 hangverseny

október 8. péntek

9.00 – 11.00 előadások

11.00 – 13.00 előadások, a konferencia zárása

Szeged, 2010. január 21.

Barna Gábor